

SolidStandards

Ondersteuning van de implementatie van kwaliteits- en duurzaamheidsnormen en certificatieschema's voor vaste biobrandstoffen (EIE/11/218)

Training over houtpellets
7 & 8 juni 2012, Utrecht

Het SolidStandards project

Het SolidStandards-project is gericht op doorlopende en recente ontwikkelingen die betrekking hebben op kwaliteits- en duurzaamheidsaspecten van vaste biobrandstoffen, in het bijzonder de ontwikkeling van daarmee samenhangende normen en certificatieschema's. Het SolidStandards-project is bedoeld om belanghebbenden uit de industrie voor vaste biobrandstoffen informatie en training te bieden op het gebied van normalisatie en certificatie. Hun feedback wordt verzameld en voorgelegd aan de desbetreffende normalisatiecommissies en beleidsmakers.

SolidStandards wordt geïmplementeerd door de projectpartners Holzforschung Austria, VTT (Technisch Onderzoekscentrum van Finland), DBFZ (Duitse Biomassa Onderzoekscentrum), NEN (Nederlands Normalisatie-instituut), Utrecht Universiteit (Nederland), AEBIOM (Associatie voor Europese Biomassa), FORCE Technology (Denemarken), BAPE (Baltische Energie Conservering Agentschap, Polen), ERATO Holding (Bulgarije) en REGEA (Noordwest Kroatië Regionale Energie Agentschap).

SolidStandards wordt gecoördineerd door:

WIP Renewable Energies
Sylvensteinstrasse 2
81369 Munich, Germany
Cosette Khawaja & Rainer Janssen
cosette.khawaja@wip-munich.de
rainer.janssen@wip-munich.de
Tel. +49 (0)89 72012 740

Over dit document

Dit document maakt deel uit van **Deliverable 3.1** van het SolidStandards-project. Het betreft de trainingsrapportage over houtpellets, die gehouden is op 7 en 8 juni 2012. Deze rapportage is geschreven door:

NEN | Nederlands Normalisatie-instituut
Vlinderweg 6
2623 AX Delft
Jarno Dakhorst
E: jarno.dakhorst@nen.nl
T: +31 (0)15 2 690 245

The logo for NEN (Nederlands Normalisatie-instituut), consisting of the letters 'NEN' in a bold, sans-serif font inside a blue rectangular box.

Intelligent Energy Europe

Het SolidStandards-project wordt meegefinancierd door de Europese Unie in het kader van het Intelligent Energy Europe Programme (Contract No. EIE/11/218).

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

De eindverantwoordelijkheid voor de inhoud van deze publicatie ligt uitsluitend bij de auteurs. De inhoud vertegenwoordigt niet noodzakelijkerwijs de mening van de Europese Unie. Noch het EACI, noch de Europese Commissie zijn verantwoordelijk voor eventueel gebruik van de informatie in dit document.

1. Samenvatting

Op 7 en 8 juni 2012 organiseerde NEN de eerste van de twee trainingssessies die in het kader van het SolidStandards-project worden georganiseerd. Uit een eerdere consultatie onder belanghebbenden was naar voren gekomen dat met name belangstelling bestaat voor houtpellets en minder voor andere vormen van biomassa, als houtsnippers of houtbriketten.

De houtpelletsmarkt voor niet-industrieel gebruik is nog beperkt in Nederland, alhoewel een toename te zien is in toepassingen in de utiliteitsbouw zoals zwembaden. Waar in andere Europese landen ook veel huishoudens stoken op houtpellets, zal dit in Nederland vanwege het fijnmazige gasnetwerk niet zo snel te verwachten zijn.

De training had tot doel om deelnemers om de bekwaamheid van deelnemersgroep te vergroten om de kwaliteits- en duurzaamheidsnormen en certificatie te implementeren. In Europees verband zijn verscheidene normen ontwikkeld en gepubliceerd voor vaste biobrandstoffen. Deze normen gaan in op de brandstofs specificaties, klassen en kwaliteitsborging van vaste biobrandstoffen. De brandstofs specificaties zijn van verscheidene parameters afhankelijk, zoals vochtgehalte, asgehalte, deeltjesgrootte en verbrandingswaarde. Voor elk van deze parameters zijn in normen methodes vastgelegd die kunnen worden gebruikt voor het bepalen van de waarde. Het nemen en prepareren van goede monsters is hierbij essentieel. Tijdens de training is stilgestaan bij dit palet aan normen met de focus op de brandstofs specificatie en kwaliteitsborging van houtpellets.

Naast kwaliteit is duurzaamheid een belangrijk aspect bij de inzet van (vaste) biobrandstoffen. Duurzaamheid bestaat uit drie pijlers: 'people' (sociale aspecten), 'planet' (milieuaspecten), 'profit' (economische aspecten). Tijdens de training is stilgestaan bij deze drie pijlers. Naast normen en certificatieschema's speelt nationaal en Europees beleid een belangrijke rol bij duurzaamheid (criteria) voor biomassa. Hierin zijn de komende tijd ontwikkelingen in te verwachten. Tijdens een specifieke sessie werd nader ingegaan op het NTA 8080 certificatiesysteem voor duurzame biomassa. In dit systeem zijn de Cramer criteria zoals opgenomen in "Toetsingskader voor duurzame biomassa" omgezet in toetsbare eisen waar tegen kan worden gecertificeerd. Een belangrijk punt hierbij is de behandeling van residuen en afval. Voor deze reststromen geldt een lichter duurzaamheidsregime, zodat het van belang is dat er een goede en eenduidige definitie wordt gehanteerd. Ook hier wordt gekeken naar ontwikkelingen in Europa. Met betrekking tot duurzaamheidssystemen werd de wens uitgesproken dat systemen beter op elkaar aansluiten of elkaar accepteren.

In een interactieve sessie werd nader ingegaan op de zaken die reeds goed geregeld waren en zaken die nog beter kunnen worden geregeld ten behoeve van de biomassamarkt. Aangezien de deelnemersgroep divers was, kwam er input vanuit diverse invalshoeken. Er werd dan ook breder gekeken dan alleen houtpellets. Wat betreft regelgeving zijn de afgelopen periode goede stappen gezet. Zo wordt de lijst van reststromen die mogen worden vergist uitgebreid. Punt van aandacht betreft de emissies van met name kleine installaties. Hierbij werd ook een discussie gevoerd of bio-energieopwekking beter centraal of decentraal kon plaatsvinden. Er werd aangegeven dat men over het algemeen goed uit de voeten kan

met de normen voor analyse van vaste biobrandstoffen. Wel is van belang dat de monsters op een juiste wijze worden genomen en geprepareerd. Dit vergt de nodige expertise van de persoon die monsters neemt. Er werd aangeraden altijd monsters te nemen, ook al worden deze niet geanalyseerd (bijv. vanwege kosten die niet in verhouding staan tot de batch-grootte). Mocht later blijken dat er problemen zijn met de biobrandstof, dan kan altijd het monster alsnog worden geanalyseerd om het mogelijk probleem te achterhalen. Expertise is ook van belang aan het begin van de keten. Organisaties en haar werknemers die de biomassa aanleveren zouden zich beter bewust moeten zijn van de toepassing van de te leveren producten. Dit komt de kwaliteit ten goede (en hiermee ook de prijs). Stappen worden ondernomen richting relevante opleidingen.

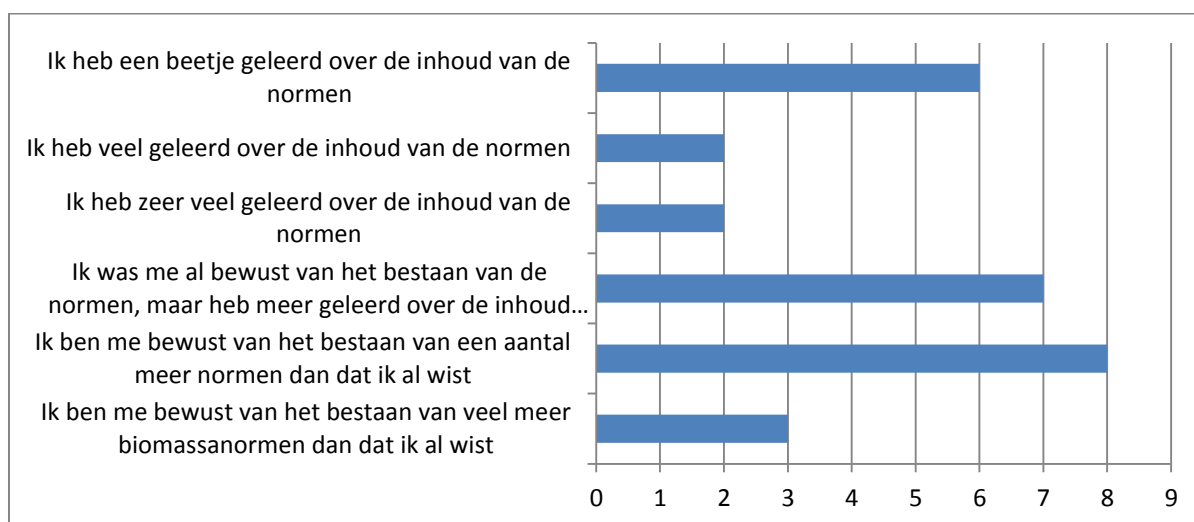
2. Programma en deelnemers

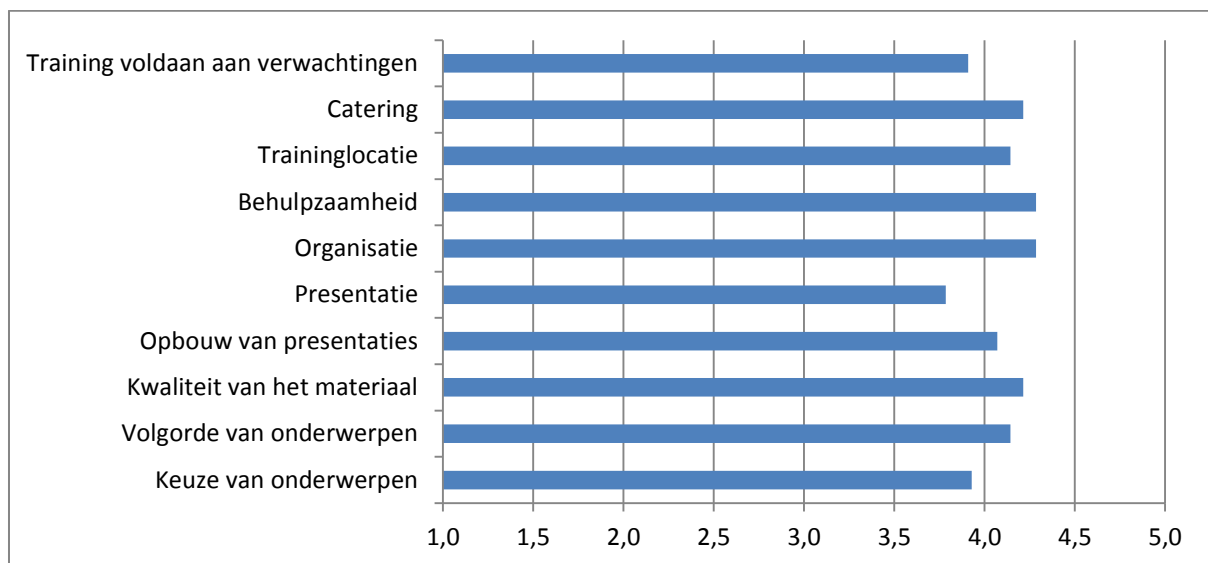
Het programma bestond uit drie delen. In het eerste deel van het programma (twee dagdelen) is het trainingsmateriaal aan bod geweest dat is ontwikkeld binnen het SolidStandards-project. Het betreft de modules "Algemeen", "Houtpellets", "Duurzaamheid" en "Terugkoppeling". Het tweede deel van het programma (een dagdeel) was interactief opgezet. De deelnemers moesten aangeven welke zaken al goed waren geregeld en welke zaken ze als potentiële knelpunt ervaren voor de verdere ontwikkeling van de biomassa-markt. Het laatste deel van het programma (een dagdeel) bestond uit een toelichting op het NTA 8080 certificatiesysteem voor duurzaam geproduceerde biomassa voor energie-toepassingen. Het uitgebreide programma is opgenomen in bijlage 1.

De training kon rekenen op grote belangstelling, waardoor niet alle belangstellenden aan deze trainingssessie konden deelnemen. Zij zijn met voorrang op de lijst geplaatst voor de volgende trainingssessie, die in het tweede kwartaal van 2013 wordt gehouden. De deelnemerslijst is opgenomen in bijlage 2. Hieruit blijkt dat er een diverse groep aanwezig was, wat de uitwisseling van kennis en ervaring bevorderde. Voor de link met normalisatie en certificatie waren vanuit ECN een CEN-expert en vanuit NEN de secretarissen van de norm-commissies voor vaste biobrandstoffen en duurzaamheidscriteria voor biomassa aanwezig. De biomassamarkt voor houtpellets (voor niet industrieel gebruik) is nog beperkt. Veel van de deelnemers waren dan ook op zoek naar informatie die hun hierbij kon helpen. Brancheverenigingen waren om deze reden ook aanwezig om hun leden nader te kunnen informeren. Vanwege de diversiteit van de deelnemers konden ook dwarsverbanden worden gelegd met andere vormen van biomassa voor energietoepassingen.

3. Terugkoppeling

De training werd als positief ervaren, zowel op basis van de terugkoppeling gegeven tijdens de training als op basis van de evaluatieformulieren. Onderstaand geeft een samenvatting van de waarderingen.

De training is ook gebruikt om feedback te verzamelen over het (toekomstig) gebruik van de normen. Deze feedback wordt gebruikt voor een Nederlandse en Europese "industry paper", waarvan de resultaten in een andere deliverable van het SolidStandards project worden opgenomen.

4. Conclusies

De SolidStandards training voorziet in een behoefte op de Nederlandse biomassamarkt. Naast het informatieve karakter van de training, biedt de training ook een netwerk voor de uitwisseling van kennis en ervaring tussen deelnemers onderling. Een diverse deelnemersgroep heeft als voordeel dat ervan uit verschillende invalshoeken naar normen en certificatie voor kwaliteit en duurzaamheid van vaste biobrandstoffen wordt gekeken, maar heeft als nadeel dat onderwerpen relatief algemeen worden behandeld zonder te gedetailleerd op de technische gegevens in te kunnen gaan.

Bijlage 1. Trainingsprogramma

Datum: 7 en 8 juni 2012

Locatie: NEN Cursussenlocatie, Churchillaan 11, Utrecht

Donderdag 7 juni 2012

- 09.00 Registratie
- 09.30 Welkom
 - Inleiding van SolidStandards project
 - Doel van training
 - Kennismakingsronde deelnemers
- 10.00 Module 1: Introductie in normen voor vaste biobrandstoffen en duurzaamheid
- 10.45 Koffiepauze
- 11.00 Module 2: Houtpellets
- 12.30 Lunchpauze
- 13.30 Module 2: Houtpellets (vervolg)
- 14.30 Module 3: Duurzaamheid
- 15.15 Koffiepauze
- 15.30 Module 3: Duurzaamheid (vervolg)
- 16.30 Module 4: Terugkoppeling
 - Invullen vragenlijst
- 17.00 Einde dag 1

Vrijdag 8 juni 2012

- 09.00 Registratie
- 09.30 Welkom
 - Doel van sessies
- 09.45 Interactieve sessie: implementatie van normen voor vaste biobrandstoffen in Nederland
 - Biomassasourcing
 - Biomassaverwerking
 - Biomassahandel
 - Biomassavalorisatie: kleinschalige toepassing en industrieel gebruik
- 11.00 Koffiepauze
- 11.15 Interactieve sessie: implementatie van normen voor vaste biobrandstoffen in Nederland (vervolg)
- 12.30 Lunchpauze
- 13.30 NTA 8080 certificatiesysteem: duurzaamheidseisen
- 15.15 Koffiepauze
- 15.30 NTA 8080 certificatiesysteem: certificatieprocedures
- 16.15 NTA 8080 certificatiesysteem: toekomstig ontwikkelingen
- 16.45 Evaluatie & certificaatuitreiking
- 17.00 Einde dag 2